

«VOSTRA CARTA M'ENAMORÀ»

Potser «urgència» no és el substantiu adequat si convé aplicar-lo als assumptes interns d'una revista especialitzada i amb periodicitat anual com és *Haidé*. Tanmateix, hi ha alguns temes que semblen demanar a crits un dossier monogràfic. Al Primer Congrés Internacional Joan Maragall, Joaquim Molas remarcava la necessitat d'un estudi sistemàtic i aprofundit sobre la llengua del nostre escriptor, i tenia tota la raó. Han passat més de quatre anys i aquell desig no s'ha realitzat, tot i que tampoc no s'ha perdut: senzillament, s'ha obert un lloc dins el llistat de les tasques que encara cal assumir.

Una situació semblant és la de l'epistolari, amb totes les complicacions que comporta. És interessant veure –entre semàntica, sintaxi i retòrica– les fórmules que Maragall sol emprar al llarg de la seva correspondència. Per no anar més lluny, el títol d'aquesta presentació, que és manllevat d'una missiva adreçada a Pere Coromines, podria ser substituït per moltes expressions semblants reservades a altres destinataris: «Rebuda i agraida ta carta» (a Roura), «Grans mercès de l'afectuosa carta» (a Gaudí), «Tot m'agrada de la seva carta» (a Pijoan)... Ens aturarem aquí perquè, si volguéssim filar prim, la quantitat d'exemples arribaria a una xifra desorbitant.

També és interessant analitzar les cartes encreuades que ens expliquen la història d'una relació i il·luminen zones d'ombra ara cap a un costat, adés cap a l'altre. Les contribucions incloses en el present dossier expliquen els alts i baixos del poeta amb Diego Ruiz (i Enric Fuentes); actualitzen i ofereixen noves informacions sobre els diàlegs escrits entre Maragall i Joaquim Ruyra o Víctor Català; o bé traslladen l'epistolari a mig segle després de la mort de l'autor. En aquest darrer cas, la ressenya de la correspondència que es va produir al voltant de l'estudi d'Eduard Valentí Fiol sobre el «Cant espiritual» esdevé una *mise en relief* d'aquell nexa «antipàtic» (per què no admetre-ho?) –i tanmateix, pel que fa a Maragall, ineludible– entre vida i obra. Una unió inestable que s'ha anat manifestant, dins el debat crític, amb totes les seves declinacions: de la biografia a l'hagiografia; de la mitificació a la mistificació; de la reivindicació a l'apropiació indeguda. Per això, el text que clou el dossier ens porta de nou al començament, això és, a les línies metodològiques que Glòria Casals ha traçat en la seva introducció.

Quan es va constituir l'equip encarregat de dur a terme la nova edició de les obres completes de Joan Maragall –una edició que es publicarà, tard o d'hora (o potser seria millor dir «d'una forma o una al-

tra»)-, es va decidir de mantenir l'epistolari fora del projecte. Hi havia molts factors que donaven suport a aquesta posició, des dels més pragmàtics (la inclusió de les cartes allunyaria definitivament l'objectiu de totalitat que unes obres anomenades «completes» pretenien assolir) fins als més teòrics (les dificultats produïdes pel concepte d'*intentio auctoris* i d'*intentio operis*) passant pels metodològics (quin sentit té publicar les lletres d'un escriptor sense publicar les respostes dels seus corresponents?). No obstant això, cal admetre la relativitat d'aquestes consideracions, perquè no tan sols poden ser capgirades, sinó que oscil·laran segons el període examinat, l'autor estudiat, o fins i tot la distància temporal que ens separa de la seva mort. I hi ha una altra qüestió que dificulta el tractament del material epistolari: el risc d'absolutitzar-ne la veracitat. La restricció del camp comunicatiu provoca confessions que no només superen el límit de les convencions, sinó que juguen amb l'excés de provocació, atès que el missatge es manté a priori a l'empara del secret. Se n'adona molt bé Joan Sales quan, el 17 de maig de 1965, escriu a Mercè Rodoreda els mots següents: «Entre nosaltres dos: tot el que va escriure Maragall en tota la seva vida, tant en català com en castellà, no val ni una pàgina de *La plaça del Diamant*. Però aquestes coses només es poden dir dins la més estricta confiança». Fins l'enemic més acèrrim de Sales sap que no seria just acusar-lo d'aquesta impertinència: el mitjà justifica el contingut.

En aquest número hem reforçat els articles de la «Vària». L'anàlisi més textual se centra en la lectura irònica del Comte Arnau i del (discutible) penediment de Serrallonga; l'estudi de la recepció mira a través d'una escletxa dins el taller-oficina de *Destino* fins als anys seixanta; i la vessant artística és ocupada per un doble retrat entre Casagemas i Maragall, amb un joc d'intercanvi entre pintura i escriptura. I encara hi ha un text més. Dels prohoms de la cultura catalana que ens han deixat aquest any, ja n'hem esmentat un, i de seguida ens ve a la memòria el record d'Antoni Badia i Margarit. Ara bé, a *Haidé* volfem dedicar un espai especial a un tercer erudit i amic. Carles Miralles ens va acompanyar des dels exordis, no només per acceptar de formar part del nostre Comitè Científic, sinó per lliurar-nos, en un acte de generositat, un article per omplir les pàgines d'un número zero que neixia amb gran entusiasme, enmig d'algunes dificultats i sense la clara visió de continuïtat que ara ens podem permetre. Ens ha semblat que la forma més correcta per retre homenatge a Miralles era dedicar un article a les seves interpretacions maragallianes, i hem d'agrair a Carles Garriga que hagi acceptat de seguida la nostra petició i ens hagi fet arribar l'estudi que tanca aquesta secció.

Els «Testimonis» abracen arguments diversos, amb una reflexió sobre la dansa contemporània a partir dels poemes d'«Haidé», una nota de traductor que ens ha fet arribar l'autor de la versió al sard dels dos grans Elogis (que s'afegeixen així, idealment, al «De la Dansa») i una entrevista a Frederic-Pau Verrié. L'espai destinat a una casa museu, aquest cop, surt del conjunt dels edificis consagrats als coetanis del poeta per girar l'esguard cap a Sueca, a la casa de Joan Fuster, qui –més enllà de la famosa monografia bifront que s'acostuma a examinar com un *unicum* aïllat dins la seva producció– va ser un dels lectors més assidus de Maragall durant la segona meitat del segle XX.

Durant la fase de correcció de proves, sempre se'ns presenta algun dubte nou i singular. Aquesta vegada, un dels més curiosos s'ha generat respecte a l'ús de l'adjectiu «maragallià» que, d'altra banda,

també és lligat indefectiblement al nostre (sub)títol. Tanmateix, ens tornava al cap la tan famosa distinció ribiana, i temíem que, a primera vista, no pogués induir a alguna ambigüitat. Tant de bo, a través d'aquesta revista, arribéssim a despullar els maragallians (o els maragallistes) del llast terminològic que pressuposa el *parti pris* marcat pels prejudicis personals o per l'entelament de les passions. I això sense perdre ni la perspectiva ideològica necessària per a qualsevol discurs cultural, ni la passió indispensable per a qualsevol estudi crític.

Francesco Ardolino